Maa- ja metsätalousministeriö
lainsäädäntöneuvos Katri Valjakka
neuvotteleva virkamies Mirja Kiviranta

MUISTIO
31.10.2018

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI EUROOPAN UNIONIN SUORISTA TUISTA MAATALOUDELLE ANNETUN LAIN JA MAATALOUDEN TUKIEN TOIMEENPANOSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA (HE 196/2018 vp)

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annettua lakia (193/2013) ja maatalouden tukien toimeenpanosta annettua lakia (192/2013).

Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annettua lakia muutettaisiin ensinnäkin aktiiviviljelijän määritelmän osalta siten, että aktiiviviljelijätarkastelussa luovuttaisiin niin sanotun kieltolistan soveltamisesta. Lakia muutettaisiin lisäksi siten, että viherryttämistukeen liittyväksi ekologiseksi alaksi hyväksyttäisiin myös mesikasveille kylvettyjen kesantojen alat.

Maatalouden tukien toimeenpanosta annettua lakia muutettaisiin ensinnäkin siten, että pinta-alatukivalvonnoissa voitaisiin käyttää perinteisten valvontamenetelmien lisäksi tai sijaan uusia tekniikoita kuten satelliittikuvia, miehittämättömiä ilma-aluksia ja paikkatiedon sisältäviä valokuvia. Lakia muutettaisiin lisäksi maatalouden neuvontajärjestelmään liittyvien neuvojien valintamenettelyn osalta.

Ehdotettujen muutosten yksityiskohtia käsitellään jäljempänä tässä muistiossa.

Kaikki ehdotetut muutokset perustuvat Euroopan unionin lainsäädännön voimaan tulleisiin muutoksiin.

Lait on tarkoitettu tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Laki Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle

Aktiiviviljelijän määritelmä

- ehdotetun muutoksen jälkeen aktiiviviljelijällä tarkoitettaisiin asetuksen (EU) N:o 1307/2013 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua viljelijää
- em. asetuksen 9 artiklan 2 kohdassa määritellään sellaiset luonnolliset tai oikeushenkilöt taikka luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden ryhmät, joille suoria tukia ei saa myöntää (ns. kieltolista)
- jatkossa ei tarvitsisi aktiiviviljelijätarkastelussa erikseen selvittää, ylittääkö tuenhakijan saamien suorien tukien määrä tietyn prosenttiosuuden hakijan kokonaistuloista esimerkiksi siinä tapauksessa, että tuenhakija hallinnoi ratsastuskenttää tai –maneesia
- jatkossa ei tarvitsisi tehdä erillistä aktiiviviljelijävalvontaa eikä tarkistuksia ns. kieltolistalta poispääsystä
- tuenhakijan hallinnollinen taakka helpottuisi, koska tuenhakijan ei tarvitsisi vuosittain pohtia onko tällä ns. kieltolistalla olevaa toimintaa tai esittää erillisiä selvityksiä, jos tämä harjoittaa ns. kieltolistalla olevia toimintoja kuten esimerkiksi hallinnoi pysyviä urheilukenttiä, joiksi luetaan esimerkiksi tietyt edellytykset täyttävät ratsastuskentät ja ratsastusmaneesit
- kieltolistasta luopuminen voi myös helpottaa tuenhakijan mahdollisuuksia sivuelinkeinotoiminnan aloittamiseen kesken tukivuoden ja kannustaa siihen, koska enää ei olisi pelkoa tukien menetyksestä
- ehdotus perustuu asetuksen (EU) N:o 1307/2013 9 artiklan muutokseen
- Suomi on ilmoittanut Euroopan komissiolle 27.3.2018, että Suomessa ei sovelleta ns. kieltolistaa tukivuodesta 2019 alkaen

Mesikasveille kylvetyt kesantoalat

- voimassa olevan lain mukaan viherryttämistukeen liittyviä ekologisia aloja ovat kesantoalat, typensitojakasvien ja lyhytkiertoisen energiapuun alat sekä täydentävien ehtojen maisemapiirteiden alat
- ehdotuksen mukaan viherryttämistukeen liittyväksi ekologiseksi alaksi hyväksyttäisiin myös mesikasveille kylvettyjä kesantoaloja eli mesikasvikesantoja
- mesikasvit ovat runsaasti siitepölyä ja mettä sisältäviä kasveja, joista Suomessa ekologiseen alaan voitaisiin hyväksyä esimerkiksi apilat, mesikät ja aitohunajakukka
- asetuksen (EU) N:o 1307/2013 liitteessä X mesikasvikesannolle vahvistettu painokerroin on 1,5 eli korkeampi kuin esimerkiksi kesannon ja typensitojakasvien (painokerroin yksi)
- em. tarkoittaa käytännössä sitä, että yksi hehtaari mesikasvikesantoa otettaisiin huomioon ekologisen alan vaatimuksen täyttymistä laskettaessa 1,5 hehtaarina
- valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä myös mesikasvikesannoista eli esimerkiksi siitä, mitä kasvilajeja tai eri kasvilajien seoksia voitaisiin hyväksyä mesikasvikesannon kasvilajeiksi
- ehdotus perustuu asetuksen (EU) N:o 1307/2013 46 artiklan 2 kohdan muutokseen

Laki maatalouden tukien toimeenpanosta

Neuvojien valintamenettely

- maatilojen neuvontaa antavat neuvojat valittaisiin jatkossa kaikille avoimella ja puolueettomalla valintamenettelyllä ja valintamenettelyyn ei enää sovellettaisi julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä
- asetuksen (EU) N:o 1305/2013 15 artiklan 3 kohdan mukaan valintamenettelyn on oltava puolueeton ja sen ulkopuolelle on jätettävä hakijat, joihin liittyy eturistiriitoja
- vaatimus julkisista hankinnoista annetun lainsäädännön soveltamisesta luopumisesta yksinkertaistaa ja helpottaa uusien neuvojien valintamenettelyä
- tarkoituksena on tiedottaa laajasti haun avaamisesta ja samalla korostaa sitä, että menettely on kaikille avoin, minkä lisäksi tarkoituksena on, että neuvojien hakumenettely olisi jatkuvaa eikä tiettyyn rajattuun aikaan sidottu
- aiemmin neuvojiksi valittujen ja hyväksyttyjen hyväksyntä jäisi lakimuutoksen jälkeen voimaan
- ehdotus perustuu asetuksen (EU) N:o 1305/2013 15 artiklan 3 kohdan muutokseen

Uusien tekniikoiden käyttäminen valvonnassa

- pinta-alatukivalvonnoissa voitaisiin jatkossa käyttää perinteisten valvontamenetelmien lisäksi tai sijaan uusia tekniikoita kuten satelliittikuvia, miehittämättömiä ilma-aluksia ja paikkatiedon sisältäviä valokuvia (uusi 23 a § *Uusien tekniikoiden käyttäminen valvonnassa*)
- yksityisyydensuojan turvaamiseksi ehdotetaan, että valvonnassa olisi noudatettava tapaa, joka ei vaaranna henkilöitä koskevia oikeuksia eikä yksityiselämän suojaa ja muuta yksityisyyden suojaa
- tuenhakijoiden näkökulmasta kehittämisen ja investointien jälkeinen uusien tekniikoiden käyttöönotto pinta-alatukien valvonnassa näyttäytyisi paikan päällä tehtävien valvontojen määrän vähenemisenä ja paikan päällä tehtäviin valvontoihin tilalla käytettävän ajan lyhentymisenä
- ehdotus perustuu asetuksen (EU) N:o 809/2014 muutokseen (EU) 2018/746 (uusi 40 a artikla)